

ЛЯЧЭННЕ ШОПІНГАМ

Таццяна — мая суседка — змалку зведала, пачым фунт ліха, але ж перад ім ніколі не пасавала, не здавалася: атрымала вышэйшую адукацыю і праз гады — якую-ніякую пасаду, двойчы схадзіла замуж і двойчы развяслася, што цікава, — не страціўшы пры гэтым добрых адносін ні з адным, ні з другім мужам, ні з адной, ні з другой свякроўю... Таму дачкі Таццяны — ад розных шлюб-баў — ніколі не маглі сказаць, што раслі без бацькі, без увагі бабуль і дзядоў.

Іншымі словамі, і радні, і блізкіх людзей у суседкі шмат, але найбліжэйшая — мусіць, сястра. Яны з ёй — як дзве кроплі вады. І не толькі знешне. У абедзвюх, як той казаў, па шылу ў вядомым месцы: абедзвюм трэба ўсюды паспець і ўсё парабіць — дома, на рабоце, на дачах...

Ведаючы гэта, дзеці падрыхтавалі ім падарунак: адправілі ў санаторый, каб маглі адпачыць. Далей — са слоў Таццяны.

— Спачатку ўсё было па распадку: мора, пляж, працэдуры, экскурсіі, вечарам — танцы.

Можа б, вось так і далей, але нам з сястрой стала сумна, бо гэта ж з глузду з'едзеш, калі нічога не рабіць!

«Тут блізка, — пачулі ад жанчын, — цэлая вуліца крамаў... І чаго ў іх толькі няма... Прычым — настолькі таннага ды патрэбнага!...»

Назаўтра ж мы пайшлі паглядзець, а ўбачыўшы, забыліся на ўсё: на экскурсіі, кіно, танцы... Лежакоў на пляжы больш не бралі, кавы не пілі, на прысмаках эканомілі... Кожны дзень хадзілі на шопінг: нешта выбіралі ды прыглядаліся-таргаваліся; кожны дзень вярталіся бадзёрымі і шчаслівымі, з поўнымі пакетамі рознай драбязы — для кухні, для дачы, для радні, для сяброў, для сваіх любімых коцікаў...

Праз нейкі тыдзень побач з нашымі чамаданамі з'явіліся чатыры (бо танныя і «дзве ў падарунак») паласатыя «чаўнакоўскія» сумкі. Праз два тыдні — яны сталі поўнымі, прычым усе.

З нумара мы з сястрой выцягвалі іх з рогатам, да месца збору падносілі па «схеме»: я пільную — Іра валачэ, потым мяняемся...

У аўтобус і цягнік наш багаж грузілі двое дужых мужчын.

...А ў Мінску сустрэкаў адзін — Віталь, муж Ірыны — з кветкамі, але, як выглядала, без радасці, асабліва потым, бо з вагона мы выходзілі самымі апошнімі, і ён ведама, начальнік!) знерваваўся какаць, а ўжо глядзець на нашы «торбы»...

Не дзіва, што, выгружаючы, ён адну з іх стукнуў. Маланка — па швах (якія грошы, такая і якасць), наша дабро — на асфальт і ўросып...

У беднага Віталя аж твар перакасіўся! Уручыў Ірыне букет (нам толькі яго не хапала!), даў грошай на таксі (сказаў, каб нанялі грузавое) і знік...

Але ж нам з сястрой не да крыўдаў было: пазбіралі з асфальту рэчы (добра, што пад цягнік лазіць не прыйшлося!), узлілі таксі з самымым вялікім багажнікам і паехалі да мяне — разгрузіліся.

Змесціва сумак разбіралі пазней: Ірына нешта раздавала дзецям, нешта адвозіла на дачу, дамоў... Факт, што яе Віталь да сёння думае, што гэта я такая барахольшчыца, што гэта мне ўсяго так трэба было.

Ну і няхай. Затое ў доме сястры — цішыня і спакой. Да таго ж — якая эканомія! Пасля паездкі ў санаторый мы з Ірынай надоўга забыліся дарогу ў гаспадарчыя крамы (нам нічога не трэба!), не шукалі і падарункаў-сувеніраў — яны былі «ў загашніку»! Ды што там — мы дагэтуль карыстаемся рэчамі, якія некалі, гадоў пятнаццаць таму, падбіралі з асфальту.

Л. Міхалюк,

г. Мінск.

ЯШЧЭ РАЗ ПРА КАХАННЕ І... СВІНСТВА

Свой чарговы дзень нараджэння Валя, мая прыяцелька, вырашыла адзначыць на лецішчы, бо, па-першае, сяброў там не менш, чым у горадзе, а па-другое, — наперадзе некалькі выхадных. Дык чаму б не правесці іх на прыродзе — і самім, і блізкім... Я, ва ўсякім разе, ехала туды з радасцю і — пахвалося — з адмысловым падарункам: везла з сабой веселуна-гарманіста, значыць, будзе сапраўднае свята.

Госці на яго паз'язджаліся загадзя. Сын гаспадыні тупаў каля мангала, сама яна ды іншыя жанчыны нешта раскаждвалі па талерках ды зносілі на стол, а мужчыны — недзе сышлі і, што называецца, след прастыў.

— Лёня, сыноч, патэлефануй бацьку, — папрасіла імянінніца. — Скажы, каб хутчэй вяртаўся...

— А на гэты раз ён паслухае? — засумняваўся чамусьці Лёня.

— Павінен, — засмяялася маці ды стала расказваць, як некалі даўно прывезла гэтага сынка з радзілыні, як на першым месяцы жыцця яго даймалі колікі і малы заходзіўся плачам. А разам з ім — і маці... «Гэта пройдзе — перарасце. Ты меней з ім насіся», — раіў бацька. Яна ж лічыла, што дзіця трэба звязіць да доктара.

— Вечарам мы пагаварылі вось так, — успамінала Валя, — а раніцай Лёнічак зноў плача. Я за тэлефон і давай набіраць мужа (ён ужо пры пасадзе быў), каб па нас машыну прыслаў. Гудкі пачула, слухаўку побач з Лёнем кінула і кудысьці адварнулася: трэба ж збіраць малага да доктара, апрагнаца самой, а машыны — усё няма і няма... «Ну чаму так доўга?!» — пытаюся ў мужа, калі той аб'явіўся... Кажа: «Раней — не мог: вельмі важная нарада. А пасля яе ў кабінет вярнуўся, — на стале запіска ляжыць: «Звонил ваш сын»... Адчуваеце — з першых тыдняў жыцця!

...Але ж на яго званкі бацька адгукнуўся не адразу: і тады, і цяпер: напіткі на стале ўжо трохі сагрэліся, калі ён (ды кампанія) урэшце з'явіліся, прычым — з вялікім пакункам. «Сюрпрыз», — папярэдзіў гаспадар.

І потым — ужо з шампанскім у руках — расказаў, як некалі не прыйшоў на Валіны 25, як яна пакрыўдзілася і некалькі месяцаў не размаўляла з ім... Аж пакуль не прызнаўся ў каханні і свінстве, не паклікаў дзяўчыну замуж і не падарыў ёй... сімпатычнае ружовае парася.

— Паглядзі, як яно падрасло! — выгукнуў гаспадар.

Мужчыны тут жа разгарнулі пакунак, і мы ўсе ахнулі, бо там быў ці не твор мастацтва — выразаны з дрэва... кабан.

— Калі ласка, прымі яго, — папрасіў імянінніцу муж. — Прымі — разам з маімі прабачэннямі за ўсе грахі, разам з удзячнасцю за

пражытыя разам гады, разам з прызнаннем, што я кахаю цябе па-ранейшаму...

Вось такім нечаканым і прыгожым быў першы тост і многія наступныя. Мы вельмі хораша пасядзелі, прычым настолькі, што (не без таго), паўдня адпрацаваўшы, грошай з мяне гарманіст не ўзяў.

А. Васільева,

г. Гомель.

ШУРА І ГІБІСКУС, альбо Не сілай, дык спосабам

Пра мезальянс (няроўны шлюб) гэтым дваім казалі адразу — і ў вочы, і за вочы. А яны — калгасны трактарыст Шура і настаўніца біялогіі Фаіна — хіба слухалі ды пасмейваліся, бо пажаніліся ды жылі ў любові і згодзе... Не без таго — было: часам трохі спрачаліся. І ў асноўным — з-за расліннасці, якую Фаіна, згодна са сваёй прафдзейнасцю і душэўнай схільнасцю, развляла ў такіх аб'ёмах, што пакоі ў доме сталі нагадваць аранжарэю, а пасля і зусім — трапічны зараснік. Гаспадара больш за ўсё хларафітумы чапляў вялізны кактус — з пляскатымі лістамі і доўгімі белымі валасінамі-калючкамі, на якія натыкаўся ў вітальні... Да таго дайшло, што неяк раз цяпленне лопнула: у гарачцы заявіў, што збрэз свае рэчы і сыдзе ў лес. Маўляў, умовы там прыкладна тыя ж, а калоцца прыйдзецца менш...

Фаіна ў інстытуце вывучала псіхалогію і таму пайшла на кампраміс: добрую частку вазонаў прывезла да сябе ў школу. Але ж і тых, што засталіся, лічыць — не злічыць!

...Гэта была перадгісторыя, а вось яе саму трэба пачаць з таго, што Фаіне ў час летніх канікулаў прапанавалі пучэўку ў санаторый, і яна — жанчына маладая ды статная, але ж не дужа здаровая — захацела паехаць. Муж — па характары досыць раўнівы — з гэткай жа сілай не хацеў яе адпуская: пад гудзенне матора ў яго беднай галаве маляваліся такія карціны, што не чуў ну ніякіх довадаў!

Убачыўшы тое, Фаіна яшчэ раз пайшла на кампраміс: частку грошай, якія збіралі на новы спальны гарнітур, паабяцала аддаць мужу — на палатку і новыя вудачкі.

Рыбак у Шуравай душы аказаўся мацнейшы за раўніўца, і апошні адступіў: «Едзь, калі табе так трэба!»

— Але ў мяне ўмова: ты будзеш паліваць гібіскус, — перад ад'ездам сказала Фаіна. — Ён вельмі дарагі. Не дай бог прападзе — ніякіх палатак ды вудачак.

— Добра, палью... Няцяжка, — адмахнуўся Шура, не разумеючы, якую дапусціў памылку.

...Баршчу ды катлет-галубцоў на час сваёй адсутнасці Фаіна нагатавала, дзвёй адвезла да бабулі. Шуру заставалася карміць свіней і курэй, даіць дзвюх коз ды паліваць гэты самы... Ну як яго? Бі-гік-ус? А дзе ён? Каторы з вазонаў і як выглядае?

Пра інтэрнэт тады Шура не ведаў. На рабоце пра такую расліну ніхто не чуў, бо Шура, па-першае, няправільна прамаўляў назву, а па-другое, у вёсцы гэтае дрэўца называлася куды прасцей — кітайская ружа.

Мара пра палатку магла накрыцца тэзікам і тады...

Спрацавала жончына тактыка: Шура праз дзень-другі стаў прыносіць у хату два вядры вады і — у «пошуках» гібіскусу — добрасумленна паліваць усіх зялёных гадаванцаў, за выключэннем хіба альвасу, які памятаў з дзяцінства (ён рос у бабулі ў алюмініевым гаршчку) і злашчаснага кактуса. Аднак за іх Фаіна не хвалявалася: для «мексіканцаў» два тыдні без вады — нават на карысць.

...Незабыўны дзядуля Крылоў пісаў: «Где силой взять нельзя, там надобна ухватка». Нашы продкі тую ж думку выказалі карацей: «Не сілай, дык спосабам».

А. Навасельская,

Мінск *раён*.

Рубрыку вядзе
Валянціна ДОУНАР.

Неасабісты суб'ектыў

У пошуках

пакуль не страчанага

Што ляжыць у бабуліным серванце

За свае амаль сто шэсць гадоў існавання «Звязда» неаднойчы дапамагала людзям знаходзіць адно аднаго. Варта пагартаць падшыўкі, каб у гэтым пераканацца. Знаходзіліся дзеці, згубленыя ў мітусні эвакацыі, знаходзіліся ветэраны-аднапалчане, знаходзіліся браты і сёстры, раскіданыя па розных дзіцячых дамах. Знаходзіліся — ужо ў 90-х, сваякі за мяжой (ваша пакорная слуга сама дапамагла знайсці бабулі з Быхава сына ў далёкай Канадзе, але гэта асобная і зусім невясёлая гісторыя). Знаходзіліся пары — на працягу многіх гадоў «Звязда» друкавала аб'явы ў рубрыцы «Жадаю пазнаёміцца». Адны з яе герояў, якія дзякуючы газеце пабраліся шлюбам, запрасілі журналістаў у госці ў далёкую палескую вёску Дзівін, і тое была адна з самых цікавых і запамінальных камандзіровак у жыцці.

Пра ўсё гэта з адценнем трохі нават шкадавання пішу ў прошлым часе, бо цяпер, калі ўсюды пануюць яго вялікасць інтэрнэт і сацыяльныя сеткі, у газеты амаль няма шанцаў стаць платформай для такіх пошукаў і знаходак. «Амаль», бо літаральна ў мінулыя выхадныя пачула гісторыю, да якой прычынілася найперш газета. Выпадак на сёння рэдкі, таму тым больш каштоўны. Дзеля справядлівасці варта адзначыць, што тут не абышлося без сацыяльных сетак, куды ж без іх? Але каб не фота на першай паласе...

ПАМЯТАЕЦЕ, у першы дзень лета мы на першай старонцы змясцілі фота дзяцей з вёскі Грабаўка, што ў Гомельскім раёне (там яшчэ дзяўчаткі вельмі кранальна трымаюць малое качаня). Аўтар гэтага фота Андрэй Феакістаў размясціў яго на сваёй старонцы ў сацыяльных сетках са спасылкай: маўляў, выйшла ў «Звяздзе». Маці аднаго з герояў фота здымак перапосціла ў сябе на старонцы. Пад ім пачалі пакідаць каментарыі. Андрэй як зацікаўлены аўтар гэтыя каментарыі чытаў, і адзін з іх натхніў яго зайсці «ў госці» да чалавека, які каментарый напісаў. «І вось, уяўляеце, — захоплена расказваў мне Андрэй, — гляджу я яго фотагалерэю і бачу здымак, які ёсць і ў мяне. Здымак адметны, стары, зроблены дзесьці перад Першай сусветнай вайной, на ім два ваенныя. Адзін з іх — стрыечны брат майго дзеда, таму ў нас у сямейным архіве гэтае фота і захавалася. Я напісаў гаспадару старонкі: маўляў, адкуль у вас здымак? Аказалася, што той жа самы ваенны — яго родны дзед! Карацей, мы сваякі, у нас агульны прапрадзед! Вось такая гісторыя здарылася дзякуючы «Звяздзе» — знайшоў яшчэ шмат радні, пра якую нічога не ведаў!»

Для Андрэя гэта сапраўды каштоўная знаходка — ён вельмі цікавіцца гісторыяй свайго роду. Сёння, калі тэлефанавала яму ўдакладніць дэталі, расказваў мне падрабязнасці біяграфіі таго ваеннага на фота, якія даведаўся ўжо ад яго ўнука (яны сталі перапісвацца, сазваніліся і нават дамовіліся аб сустрэчы). Падчас вайны быў паранены, ляжаў у шпіталі ў Маскве. Шпіталь наведвала імператрыца. З таго часу ў сям'і захоўваецца яе падарунак — срэбная лыжка з адмысловым вензелем... Наш гомельскі калега пра сваіх шматлікіх далёкіх і блізкіх сваякоў і продкаў можа расказваць бясконца. Хтосьці, уцякаючы ад вайны, апынуўся ў расійскай глыбінцы, ды там і застаўся. Хтосьці праз усе нягоды вярнуўся на родную Гомельшчыну і працаваў на роднай зямлі — на будаўніцтве гуты ў Касцюкоўцы, напрыклад прадпрыемства, якое сёння вядомае ва ўсім свеце як «Гомельшкло»... Шмат пра каго ўдалося даведацца, але яшчэ столькі застаецца невядомага — раней сем'і былі вялікія, у некаторых па дзесяцёра дзяцей, і ў кожнага свой лёс, і ад кожнага — новая галінка на вялікім радавым дрэве.

Я слухала захопленыя аповед зацікаўленага чалавека, радавалася за тое, што «Звяздзе» ўдалося дапамагчы яму ў яго пошуках. Але думала яшчэ і пра іншае. Пра тое, наколькі мы, сённяшняе дарослае пакаленне, не кажучы пра нашых дзяцей і ўнукаў, ведаем гісторыю сваёй сям'і далей, чым дзед і бабуля? Калі справа датычыцца ветэранаў Вялікай Айчыннай — тут яшчэ не так праблемна, і немалую ролю іграе ў тым школа, у якой абавязкова вучня спрабуюць пра наяўнасць гераічных продкаў. А што робім мы самі, каб памяць тую захаваць? У нашых сучасных гарадскіх кватэрах і нават у вясковых дамах з новымі пластыкавымі вокнамі ўжо не вісяць, як раней, партрэты прадзедаў і прабабуль у вясельных строях, ваенных з пагонамі або з «лычкамі». І калі яшчэ ў 1980-х, дэкламуючы верш: «Гляньце, паглядзіце на партрэт. Хто гэта ў будзёнаўцы? Гэта ж дзед!», вучні малодшых класаў вельмі нават выразна ўяўлялі, пра што яны чытаюць, дык сёння нават сямнаццацігадовыя хіба перапытаюць, што такое «будзёнаўка». Старыя фотаальбомы з пажоўклымі ад часу здымкамі — дакументальныя сведчанні гісторыі сям'і і краіны, захоўваюцца ў сервантах нашых бабуль. Пакуль бабулі жывыя. Калі ж яны паміраюць — альбомы разам з сервантам за непатрэбнасцю аказваюцца на сметніцы (ведаю некалькі такіх выпадкаў асабіста). А непатрэбныя — бо невядомыя. Ці бабулі не паклапаціліся расказаць і паказаць, ці ўнукі не спяшаліся пацікавіцца — якая розніца? Вынік адзін: каму патрэбныя «фоткі» нейкіх незнаёмых (чытай: чужых) людзей?

ГАВОРАЧЫ пра гістарычную памяць, пра гісторыю малой радзімы, якая першапачатак гісторыі Радзімы вялікай, мы шмат робім для захавання ўсяго гэтага надзвычай важнага. Робім у многім арганізавана, дзякуючы таму, што пра гэта клопаюцца дзяржаўныя інстытуты. А вось калі ўсё выходзіць на асабісты, прыватны ўзровень — тут нам не да таго, няма часу, каму гэта цікава, ёсць жа інтэрнэт... і ўсё такое. У выніку нішчыцца і сыходзіць у нябыт самае каштоўнае, як бывае заўсёды, калі носьбітаў інфармацыі зусім няшмат. Гісторыя сям'і, роду. Прападае тое самае дрэва, на якім мы і нашы нашчадкі — усяго толькі некалькі асобных галінак. Але ж ці доўга пратрымаюцца галінкі, ні на чым не маючыся?

ШУКАЙЦЕ сваіх блізкіх і далёкіх продкаў і родзічаў. Сёння для гэтага ёсць вялікія магчымасці — адкрытыя архівы, бязмежныя сацыяльныя сеткі. Паказвайце дзецям старыя фота, раскажвайце, хто на іх. Цікаўцеся самі, што ляжыць у бабуліным серванце, пакуль бабуля жывая і можа расказаць...

Навошта? Па-першае, гэта цікава. Па-другое... Зрэшты, тут кожны павінен дадумаць сам.

Алена ЛЯЎКОВІЧ.

